

3. Broschure: Der metrische Scheibchenrechenapparat. Den Denkgesetzen entsprechend construiert von Lukas Lavtar. Am Lager: J. V. Supan, Marburg, Tegetthofstrasse, 16. Wien 1887. Selbstverlag. Zu haben bei Ig. pl. Kleinmayer & Feod. Bamberg in Laibach. G.

Književnost.

„Vijolice“. Pesmi za mladost. Zložila Lujiza Pesjakova. V Ljubljani. Tiskal in založil J. R. Milic. 1889. 160 str.

Pod tem naslovom je izšla te dni knjiga, posvečena g. dr. Jarneju Zupancu, katera obsega nad 80 pesmij za mladino. Vsebina nastopna: I. Poklonilo; II. Obrazi iz prirode; III. Srčni glasovi; IV. Ubožec. Dramatičen prizor. — Mi moramo z veseljem pozdravljati vsak napredek na polji mladinske književnosti naše, kajti prav v tej stroki še živo pogrešamo dobrih spisov osobito v vezani besedi. Otroci radi čitajo pesmi, ki se tesno nanašajo na njihovo dušno življenje ter opisujejo prizore, kakeršne vidijo sami sleherni dan; zategadelj smo prepričani, da se bode ta knjiga hitro omilila čitajoči naši mladini. Gospá pisateljica je zbrala v lep šopek vse dišeče cvetove, kolikor jih je bilo raztresenih po gredicah „Vrtčevih“ in tudi drugod; mimo obrazov iz prirode so se ji po naših mislih najbolj po srečili obrazi iz otroškega življenja, ki nam jako zvesto rišejo mišljenje in čustvovanje z vso tisto naivnostjo in tistim ljubeznjivim humorjem, ki se pojavlja v otroških letih. — Srčni glasovi zvené resneje, po nekod celó otožno; vidi se, da resnično prihajajo iz srca, ki se veseli s preprosto deco, kadar je vesela, ali tudi toži z njo, kadar sili žalost v mlada rahločuteča srca. S kratka: „Vijolice“ so res vredne, da jih priporočamo in širimo med mladino, ki se bode izvestno radovala lepi vsebini, ali tudi nevedoma sprejemala obile nauke, ki se skrivajo v prozorni pripovedni obliki. Gotovo, prav je, da se gospá pisateljica skrbno izogiblje onemu praznemu in tudi neplodnemu moralizovanju, kakeršnega mrgulé nekatere mladinske knjige, in zato vemo, da ne bodo „Vijolice“ dolgočasile nikogar, ni mladine ni odraslih ljudij!

O vnianji obliki nimamo omeniti dosti. Gospá Pesjakova piše lep in otroškemu duhu primeren preprost jezik; samo nekatere malenkosti nam ne ugajajo. Pisateljica prerada končuje stihe z II. deležniki sedanjega časa; epitheta nahajamo prepogosto na mestih, kjer bi jih pogrešali brez škode; naglas je po nekod prisiljen, tako tudi naravni besedni red (n. pr. „Nesrečen sem kot veter, brezbarvno ki divja“ — „Pozimske iz ječe hite koperneče“). Drugih malenkostij ne omenjamo. —

Pristavljamo še, da je knjiga ukusno natisnena in bogato okrašena, cena pa primeroma nizka. „Vijolice“ stanejo elegantno vezane z zlato obrezo 1 glđ. 60 kr., broširane 1 glđ. 10 kr. Dobivajo se v J. R. Milicevi tiskarni v Ljubljani in v vsaki knjigarni. A. F.

Dopisi.

Iz Sodrašice pri Ribnici na Dolenjskem dné 25. maja t. l. † Gospod Lovro Arko. (Izv. dop.). Iz med onih naših tovarišev, kateri so iz tako zvane «stare šole» izišli, kateri so v teku pretečenih štiridesetih letih na šolskem polji delovali — v času tako velikega prestvarjenja človeške družbe in razvijanja raznovrstnih stanov — v katerem času je tudi «ljudska sola» iz popred nezatnega kálu prospela in v mogočen faktor človeške družbe povzdignila se — bil je tudi gospod Lovro Arko tukajšnji umirovljeni nadučitelj in posestnik, koji je pretečeni četrtek o 1/2 2. uri popoldne — za plučnico — v 68. letu svoje dóbe mirno v Gospodu zaspal. Pogreb, kateri je bil danes, kazal je najočividneje, kako spoštovanje je ranjki užival v svoji nekdanji šolski občini in v vsem okraji. Iz vse fare prihiteli so stari in mladi k pogrebu, izkazat svojemu nekdanjemu učitelju in vzgojitelju zadnjo čast; prišli so iz bližnje okolice — iz Ribnice, Dolenjevasi, Velikih Lašč, Sv. Gregorja in Laškega Potoka — njegovi tovariši in tovarišice; pogreba udeležila se je vsa šolska mladina z učiteljstvom in krajni šolski svét. Sprevod vodil je prečastiti gospod Martin Skubic, častni kanonik, dekan Ribniški in ud c. kr. okrajnega šolskega svéta Kočevskega, z asistenco štirih gospodov duhovnikov. Učitelji zapeli so pokojniku pred hišo «Blagor mu» — potem bil je «Requiem» v tukajšnji farni cerkvi, ob jednem brala se je pri stranskem oltarji še

jedna maša za pokojnika — za tem bil je prevod na mirodvor. Nehoté prišle so mi na misel besede pesnikove:

„Zvonovi zvonite!
Domov ga spremite,
Od dela in teže
Adamov gré sin“.

Spremljala ga je velika množica hvaležnih njegovih spoštovalcev, njegovi nekdanji učenci in učenke, delo njegovo 33. let. Na grobu zapeli so mu učitelji ganjeno «Jamica tiha»; malo katero okó ostalo je suho.

Iz življenja ranjcega posnamem naslednje vrstice: Rodil se je leta 1821. v Sodraški fari. Njegova mladostna leta niso bila prijetna, nič posebnega mu niso obetala; z jekleno pridnostjo — večinoma samonk — pridobil se je kot pomagač cerkovnikov in organistov osnovne znanosti in tudi nekoliko prakse v orgljanji — tako, da je mogel pozneje vstopiti v preparandijo. Prva njegova učiteljska služba bila je v domačem kraju v Sodrašici začeniši z letom 1847., kjer je neprenehoma do leta 1866. deloval. Poleg vestnega opravljanja svojih službenih dolžnostij, je bilo v tem času njegovo delovanje na to obrneno, da je Sodraška fara novo šolsko poslopje dobila. To se je leto 1860. postavilo. Vender ne v tem, da se je to sploh sezidalo — ampak v tem, da je znal merodajne kroge in interese pridobiti za to, da so tako veliko — za tisti čas napravili posebno luksuzno in velikansko poslopje, katero je še dandanes dika našega trga in v katerej je sedaj trirazrednica — v tem je njegova zasluga. Gotovo se je zato potrebovalo mnogo truda, mnogo potov in besedi, da je v tedanjem času priprosti «šolmašter» kaj takega dosegel in izvršil. Od leta 1866. do 1874. deloval je nekoliko časa v Šmartinem pod Šmarjino Goro in 5 let v Zagorji ob Savi, dokler ni zopet v Sodrašico prišel kot — šolski vodja in nadučitelj. Od tega časa naprej posvetil je vse svoje moči in vso delavnost na to, da je postalo obiskovanje šole redno in da se je šola polagoma v dvo- in slednjič v trirazrednico povzdignila, kar je bilo vsled mnogobrojne šolske mladine potrebno. Leta 1888. v jeseni, torej pred dobrimi 8 meseci, stopil je v stalni pokoj — prepustivši čilejšim in mlajšem močem svoje nad 33. leti delajočo nalogo — vzgoje in učenje mladine, da si se mu je pozneje dostikrat milo storilo, ko je videl otroke v šolo iti, v zavod, kjer ni mogel sam več delovati.

Pokojnik bil je v zasebnem življenji jako miroljuben in potrpežljiv. Ni se v druge stvari, vzlasti ne v občinske zadeve, mešal. Vse svoje moči uporabljal in žrtvoval je vedno samo šoli. Bil je pravi učitelj — vzgojitelj, kajti jako pobožen bil je vsem faranom ne samo mladini v dober vzgled. Še ta mesec podal se je bil k romarski cerkvi «Noviščtiti», da ondi opravi sv. spoved. Toda ravno o tej priliki prehladil se je jako in pogubna plućnica ustavila mu je življenje.

Ves čas svojega življenja bil je jako varičen. Privoščil se je samo neizogibne potrebe, radi tega pridobil se je bil precejšnje premoženje, katero je volil, ker nij otrok zapustil, svoji sorodnici in njeni hčerki; vender je tudi šoli volil 100 glđ. in svojo knjižnico, 100 glđ. za uboge v Sodraški župniji.

S pokojnikom izgubili smo učitelja-tovariša, kateri nam je kazal, da mora učitelj vse svoje moči edino svojemu stanu žrtvovati, da mora za svoj težavni stan voljno trpeti, tudi preziranje in nehvaležnost svetá; da si more tudi v tem stanu pridobiti posvetnega blaga — sevéda, da je on to v preskrajni meri storil — ako ima človek resno voljō in jeklen značaj. On ni smatral življenja za «praznik», ampak «za delavni dan». Naj v miru počiva! A. L.

Z Blok na Dolenjskem. † Gospod Ivan Treven, tukajšnji nadučitelj, je v 26. dan preteč. meseca umrl. Služboval je tu užé čez 17 let in je bil iz vrste tistih vrlih starih učiteljev, ki se sicer v učiteljiških niso toliko učili, a izobrazevali pa se sami takó, da so bili prav dejanski, spretni učitelji. Pokojnika je tu ljubila in spoštovala ne le šolska mladina, temuč tudi vsi, ki so ga poznali. Bil je odkritosrčen in miren mož ter pravi prijatelj šolski mladini, svojim sosedom in tovarišem. Beg mu daj večni mir!

Iz Črnomlja. Okrajna učiteljska konferencija boče tu v 10. dan julija t. l. ob 9. uri zjutraj po tem-le dnevnem redu: 1. Predsednik otvori zborovanje in imenuje namestnika. 2. Volita se 2 zapisnikarja. 3. Opazke c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o nadziranji šol. 4. Razgovor o doslih ukazih in postavah. Razdelitev učnih ur na podlogi novih učnih načrtov. Vsak šolski voditelj izdela razdelitev učnih ur za svojo šolo ter jo pošlje 8 dni pred zborovanjem stalnemu odboru. Lepopisje v ljudski šoli s posebnim ozirom na obliko črk. 7. Poročilo knjižničnega odbora in pregled računa. 8. Volitev knjižničnega odbora. 9. Volitev stalnega odbora. 10. Posamezni nasvétí.

Iz Litijskega okraja, Okrajna učiteljska konferencija za Litijski okraj bode dne 13. jul. t. l. v Litiji, kjer se bodo razen navadnih točk še sledeče obravnavale: a) katerih napak naj se učitelj pri vzgoji šolske mladine izogiba, da doseže svoj namen. Poročevalec nadučitelj g. P. Gross. b) O domačih nalogah na deželi, poroča učitelj g. Iv. Bartl. c) Iz domoznanstva: Zemljepisni in zgodovinski opis Višnjegore. Poročevalec učitelj g. K. Črnologar. d) Razgovor o jednako-mernem postopanju pri izkazovanju in obravnavi šolskih zamud, — oprostivni in izpušcanji otrok iz šole.

Iz Novomeškega okraja. Ni dolgo, odkar sem Vam poročal, da se tudi v Novomeškem okraju prikazujejo osepnice, in da je bila šola Podgradom zaprta; a sedaj se je pa ta nesrečna nalezljivka uže bolj razširila. V Stopniški šolski občini so osepnice uže toliko zatrosene, da se je morala šola zapreti in pouk ustaviti, kar je pa slednjemu le na kvar. Umrlo je tudi nekaj šolskih otrok, pa ne mnogo, ker je vseh za osepnicami umrlih do sedaj le 17. Daj Bog, da bi nas ta neprijetni gost kmalu ostavil!

Iz Postojinskega okraja 29. maja. Društvenino za drugega pol leta «učiteljskega društva za Postojinski okraj» so nadalje vplačali gg.: Bozja Josip, nadučitelj v Košani; Čuden Viktor, učitelj v Poddragi; Pin Valentin, nadučitelj v Knežaku; Arko Matija, nadučitelj v Hrenovicah; Šuligoj Ivan, učitelj na Ostrožnembrdu; Punčuh Fran, učitelj v Podkrajju; Kostanjevec Josip, učitelj na Colu.

Da mi bode mogoče sestaviti računsko poročilo za glavno zborovanje našega društva, ki bode prve dni meseca avgusta v Vipavi, lepo prosim vse one p. n. g. g. društvenike, ki druge polovice še niso plačali, da blagovolé to kmalu storiti.

J. Dimnik,
blagajnik.

Iz Hrušice pri Ljubljani. Zahvala. Slavno društvo «Národna Šola» je za malo kraj-carjev tukajšnji šoli mnogo raznega šolskega blaga in po vrhu še devet matičnih zemljevidov podariti blagovolilo. Za ta precejšnji dar se podpisani v imenu krajnega šolskega sveta in šolske mladine najsrčneje zahvaljuje.

Fr. Klínar,
učitelj.

Iz Ljubljane. Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta v 16. dan preteč. m. — Dozdanja enorazredna ljudska šola v Hotedersiči bode se (ako to tudi kranjski deželni odbor odobri) v šolskem letu 1890/91. razširila v dvorazredno. — Dozdanji nadučitelj na ljudski šoli v Boh. Bistrici g. Karol Bernard, imenuje se stalnim nadučiteljem na Jesenice; stalni nadučitelj na ljudski šoli v Kranjski Gori, g. Jos. Medic, prestavi se iz službenih ozirov na ljudsko šolo v Boh. Bistrico. — Dozdanji začasni učitelj na enorazredni ljudski šoli v Vrbovem, g. Anton Simončič, nastavi se tu stalno. — Izpraznjena tretja učiteljska služba na ljudski šoli v Šent-Vidu pri Ljubljani, oddá se stalni učiteljici v Boh. Bistrici, gspdc. Janji Miklavčič, učiteljska služba na enorazredni ljudski šoli v Šent-Mihelu pri Novem Mestu pa stalnemu nadučitelju v Podzemelji, g. Janezu Barlè-tu ter četrta učiteljska služba na ljudski šoli v Šmartinem pri Litiji stalni učiteljici v Žireh, gspdc. Aleksandrini Adamič. — Dozdanja stalna učiteljica za četrto učiteljsko mesto na čveterorazredni ljudski šoli v Postojini, gspdc. Ivana Praprotnik, imenuje se stalnim dekliskim učiteljicam za prvo mesto na tej šoli, dozdanja stalna učiteljica v Senožečah, gspdc. Karolina Perušek, pa dekliskim učiteljicam za novoustanovljeno tretje mesto na ljudski šoli v Postojini. — Bivšemu benificijatu v Harijah, zdanjemu župniku g. Janezu Škrjancu se je zaradi mnogoletnega uspešnega poučevanja v šoli za silo izreklo priznanje deželnega šolskega sveta. — Po prošnji krajnega šolskega sveta v Šent-Jarnej se poludnevni pouk dovoli v prvem in drugem razredu za tekoče šolsko leto. — Sklep učiteljstva na c. kr. izobraževališči za učitelje, da se izključi gojenec, se odobri. — Povodom vprašanja nekega okrajnega šolskega sveta, kdo ima pravico, da nadučiteljem, oziroma šolskim voditeljem na čveterorazrednih ljudskih šolah daje dopust, naznanja se krajnim šolskim oblastvam, da ta dopust dovoljevati sme krajni šolski svet.

— Učiteljska konferencija za šolski okraj Ljubljanskega mesta bode dne 11. julija t. l. ob 8. uri dopoldne v mestni dvorani po tem-le dnevnem redu: 1. Določitev predsednikovega namestnika in volitev dveh zapisnikarjev. 2. Opazke c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanih šolah. 3. Poročilo o deških ročnih delih. Poročevalec g. učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik Andrej Žumer. 4. Izbor učnih knjig in beril za šolsko leto 1889/90. 5. Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računih okrajne učiteljske knjižnice. 6. Nasvėti o nakupu novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico, katere je najkasneje do 7. julija t. l. pismeno oglasiti pri knjižničnem odboru. 7. Volitev knjižničnega odbora za šolsko leto 1889/90. 8. Vo-

litev stalnega odbora okrajne učiteljske konferencije za šolsko leto 1889/90. 9. Samostalni nasveti, katere je najkasneje do 7. julija t. l. pisмено oglašiti pri stalnem odboru.

Razpis učiteljskih služeb.

Št. 484

okr. š. sv. Na dvorazrednici v Podzemelji razpisana je nadučiteljska služba v stalno nameščenje. Letna plača 500 gld., funkcijska doklada 50 gld. in prosto stanovanje. Prošnje naj se vlagajo do 1. dne julija 1889. l. pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji dne 28. maja 1889. l.

Št. 393

okr. š. sv. Druga učiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v Bohinjski Bistrici z letno plačo 400 gld. razpisuje se v stalno, oziroma provizorično namestitev. Prošnje s spričevali vlagajo naj se do konca junija t. l. pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici dne 26. maja 1889. l.

Št. 405

okr. š. sv. Umešča se izpraznjena služba učitelja in voditelja na dvorazrednici v Kranjski Gori. Letne plače je 500 gld., opravilne doklade 50 gld. in prosto stanovanje. Prošnje naj se vlagajo po predpisanem potu do konca meseca junija t. l. pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici dne 2. junija 1889. l.

Vabilo k naročbi.

Vse p. n. g. g. poluletno naročnike svoje uljudno opozarjamo, da jim z današnjo številko „Učiteljskega Tovariša“ poteče naročnina ter jih lepo prosimo, da bi blagovolili za drugo polovico tega leta navadno naročnino nemudoma poslati, da se jim bode list redno dalje pošiljal.

Prisrčno se zahvaljujemo vsem preblagim sotrudnikom in prijateljem, ki z naročevanjem in dopisovanjem pripomorejo, do naš stari list krepko živi in vztrajno deluje za pravo blagodušnost dómu in šoli.

„Učiteljski Tovariš“ stane vse leto 3 gld., pol leta 1 gld. 50. kr. Novim g. g. naročnikom moremo ustrezati še z vsemi dozdanjimi številkami letošnjega lista.

Uredništvo in založništvo.

Za sv. birmo in razna druga darila priporočamo vsem p. n. č. gg. duhovnikom, c. kr. šolskim nadzornikom in okr. šolskim svetnikom, učiteljem in gđc. učiteljicam

VIJOLICE,

pesmi za mladost, spisala Lujiza Pesjakova. Cena elegantno vezanemu izvodu 1 gld. 60 kr., broširan 1 gld. 10 kr. Dobivajo se v vsakej knjigarni in pri založniku, v J. R. Miliecu, Ljubljani.